

TRẦN DẪN

NHÀ THƠ KHUẤY ĐỘNG NHỮNG KHAO KHÁT ĐỌC

Ảnh: Nguyễn Đình Toán

Một lần nữa, Trần Dần và sự nghiệp sáng tác của ông lại được vinh danh khi Hội Nhà văn Hà Nội công bố trao tặng Giải thưởng Thành tựu trọn đời về thơ năm 2008 cho tập thơ Trần Dần - Thơ.

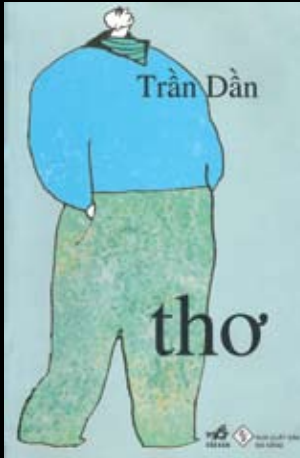
Từ những năm 90 của thế kỷ trước, các tác phẩm của Trần Dần bắt đầu được in trở lại. Những năm sau đó, với những sáng tác có giá trị và sức lao động nghệ thuật kiên cường, Trần Dần đã được trao tặng những giải thưởng văn chương quan trọng. Năm 1995, tập thơ Cổng tỉnh của Trần Dần được trao tặng giải thưởng của Hội Nhà văn Việt Nam, và năm 2007, Trần Dần được truy tặng Giải thưởng Nhà nước về Văn học nghệ thuật. Năm nay, lại một lần nữa Trần Dần được tôn vinh bằng giải thưởng của Hội Nhà văn Hà Nội, như một sự khẳng định vững chắc vị trí không thể thay thế được của ông trên văn đàn Việt Nam.

Nhân dịp này, một cuộc giao lưu, nói chuyện về nhà thơ Trần Dần và các sáng tác của ông đã được tổ chức ở Trung tâm Văn hóa Ngôn ngữ Đông Tây. Gia đình nhà thơ, những người bạn thân của ông, cùng rất nhiều những độc giả yên mến ông đã có một cuộc hội ngộ thân mật ấm áp.

Nhà phê bình văn học Phạm Xuân Nguyên, thành viên của Hội đồng xét giải thưởng của Hội Nhà văn Hà Nội chia sẻ: “Ngay khi tập Trần Dần – Thơ được Công ty Nhã Nam và Nxb Đà Nẵng xuất bản và ra mắt bạn đọc, chúng tôi đã nghĩ đây nhất định là cuốn sách sẽ được trao giải của Hội vào năm tới.

Trần Dần đã trải qua hàng chục năm cuộc sống ngặt nghèo, nhưng đó không phải là khoảng thời gian tù đọng. Ông lặng lẽ, âm thầm, không than trách, chỉ viết và viết, viết là một niềm vui lớn hơn hết thảy. Ở ông chưa bao giờ gục ngã ý chí sống và ý chí sáng tác.

“Có thể nói, Trần Dần là nhà cách tân thơ số một. Ông nổi tiếng với câu nói “Nhân cách nhà văn chính là văn cách của anh ta” và suốt đời ông sống rất rạo vì điều đó. Tập Trần Dần – Thơ cho đến nay là một tập thơ dày dặn nhất, cho thấy tương đối rõ một sự nghiệp thơ lớn lao đồ sộ của Trần Dần nên Hội đồng chung khảo đã quyết định trao tặng Giải Thành tựu trọn đời về thơ. Những người xét giải chúng tôi rất vui vì tin rằng khi công bố giải thưởng, chúng tôi sẽ nhận được sự tán đồng, sự chia vui của gia đình, bạn bè nhà thơ và tất cả những người yêu mến Trần Dần. Đây là thành tựu của riêng nhà thơ nhưng tôi tin đây cũng là niềm vui chung cho tất cả”.

>> Trần Dần – Thơ (Công ty Văn hóa Truyền thông Nhã Nam và Nxb Đà Nẵng, xuất bản quý I/2008).
Giải thưởng Thành tựu trọn đời về thơ năm 2008 của Hội Nhà văn Hà Nội

“Trao giải này nghĩa là chúng tôi đánh giá rất cao sự tận hiến cho thơ, sự sáng tạo và cách tận quyết liệt cho thơ. Trần Dần và bạn bè ông trong hoàn cảnh chiến tranh không có điều kiện tiếp xúc với các nhà thơ thế giới cùng thời, nhưng bằng quyết tâm đổi mới, cách tân, bằng tài năng và nghị lực, thơ ông đã có nhiều điểm tiếp cận với thơ hiện đại thế giới. Đây tới tận cùng sẽ gặp nhân loại là như thế. Trần Dần đã đi vào khai thác sạch các con chữ con âm, bỏ hết nghĩa tự vị vốn có của chúng, đặt chúng vào ngữ cảnh mới và tạo cho chúng những nghĩa mới. Cho nên, tập Trần Dần – Thơ này cũng như các tập khác sẽ con gây hấn, thách thức với độc giả”.

Nhà thơ - dịch giả Dương Tường, bạn thân của nhà thơ Trần Dần lúc ông còn sống và ngay cả khi ông đã mất, đánh giá rất cao việc làm của Hội Nhà văn Hà Nội: “Hội Nhà văn Hà Nội đã làm một cử chỉ xứng danh kẻ sĩ Bắc Hà. Một hành động đẹp và tôi rất cảm động. Đối với người yêu thơ, việc xuất bản và trao giải cho tập thơ này đều là sự kiện cả và đều có ý nghĩa lớn”.

Nhà thơ Dương Tường cũng chia sẻ thêm nhiều thông tin thú vị: “Tôi và anh Dần và gia đình đã mấy chục năm gần gũi nhau. Anh Dần là người không ngừng sáng tạo. Cả nhà anh sống trong chừng 10m², bàn viết của anh kê cạnh cái cửa sổ tối om. Khi nào tôi đến cùng thấy anh bước

ra từ bàn viết để tiếp tôi. Mấy chục năm tác phẩm của anh nằm ngoài lề các sinh hoạt văn chương nhưng không năm nào là không có một tập thơ hay tiểu thuyết được viết ra. Mà cái viết sau đều khác cái trước. Anh không bao giờ chịu lặp lại mình. Thậm chí, ai gần Trần Dần sẽ biết, chữ viết của anh năm trước năm sau cũng khác đi rồi”.

“Đám tang anh Dần xong, tôi ngồi soạn lại di cảo của anh, không xuể, sau phải nhờ mấy người bạn có chuyên môn thư viện đến soạn cùng. Chúng tôi soạn ra được hơn 200 hồ sơ di cảo. Còn nhiều thứ ở Trần Dần mà chúng ta chưa biết, cái anh để lại giống như phần chìm của một núi băng”.

“Trong văn chương quý nhất là gây sự và gây sự được” - Nhà nghiên cứu Trần Ngọc Vương khẳng định - “Mọi sự sáng tạo đích thực bao giờ cũng cô đơn mà không được chia sẻ. Sáng tạo được tung hô ngay cầm chắc là không sống lâu. Mọi sáng tạo mang tính vạch thời đại ở thuở ban đầu bao giờ cũng là một gây sự với cái quen thuộc. Tôi tin rằng đến nay chúng ta cũng chưa hiểu hết được những điều Trần Dần viết mấy chục năm về trước. Tôi đã đọc Trần Dần một cách cẩn thận, riêng tư, cũng nhiều chỗ khiến tôi bần thần, nhiều chỗ không hiểu, cũng có những chỗ tôi cho là không hay. Đó là chuyện rất bình thường ngay cả với các thiên tài. Nhưng điều quan

trọng mà tôi muốn nhấn mạnh là: người khuấy động chúng ra đọc một cách nghiêm túc, căng thẳng, một cách thành thực và khao khát, thì đây là con người của phía trước. Trần Dần thuộc trong số ít người ở thế hệ ông làm được điều đó đối với độc giả Việt Nam. Và tôi cho thế là quá lớn”.

Nhà phê bình Văn Giá nhấn mạnh: “Trần Dần đã làm được một điều rất ghê gớm là mở rộng được tiềm năng, trữ lượng của tiếng Việt. Không có những con người đó tiếng Việt sẽ cùn mòn đi”.

Chị Trần Thị Băng Kha, con gái cả của nhà thơ Trần Dần cho biết: “Niềm vui lớn nhất của cha tôi là thơ ca. Nhiều lần chán nản, ông đốt đi rất nhiều bản thảo, nhưng chỉ được chùng một tiếng là lại ngồi vào bàn viết”.

Trong cuộc gặp gỡ, rất nhiều người đã bày tỏ mong muốn rằng những tác phẩm, những di cảo của nhà thơ Trần Dần sẽ sớm được in, để có thể hình dung rõ hơn về một gương mặt thơ lớn lao và kì lạ của thi ca Việt.

Trần Dần có được một nhân cách, một văn cách khiến người yêu văn chương ngưỡng mộ như thế chính là bởi tài năng và sự dâng hiến tận cùng cho thơ, bởi tính trung thực và lòng dũng cảm.

>> NGUYỄN HOÀNG DIỆU THỦY
(ghi)